

Οι εκλογές του Ιουνίου 2012 μέσα από τις τάσεις των τελευταίων ημερών

Οι εκλογές της 17^{ης} Ιουνίου έκλεισαν ένα μεγάλο πολιτικό κύκλο, επιβεβαιώνοντας τις ραγδαίες ανακατατάξεις στο κομματικό σύστημα. Επιχειρώντας μια πρώτη αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος μπορούν να επισημανθούν οι εξής παράμετροι:

1. Το εκλογικό σώμα μειώθηκε σε σχέση με τις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου κατά 260.000 ψηφοφόρους, καταγραφόμενο σε 6.216.582 άτομα. Πρόκειται για το μικρότερο εκλογικό σώμα σε ελληνικές εκλογές τα τελευταία είκοσι χρόνια, δείγμα μιας μεγάλης κρίσης της πολιτικής συμμετοχής. Έχει την προφανή σημασία του το γεγονός, ότι σε σχέση με τις εκλογές του 2009 η μείωση της συμμετοχής φτάνει στους 828.024 ψηφοφόρους, σε σχέση με το 2007 τους 1.138.444 ψηφοφόρους και σε σχέση με το 2004 τους 1.356.786 ψηφοφόρους. Με άλλα λόγια, τα τελευταία οκτώ χρόνια η εκλογική συμμετοχή μειώνεται συστηματικά και αποτελεί σήμερα μια καινούργια για τα ελληνικά δεδομένα παράμετρο της πολιτικής (μη) συμμετοχής.
2. Το γεγονός της αύξησης της πολιτικής αποχής σχετίζεται προφανώς άμεσα με τη συνολικότερη οικονομική και κοινωνική κρίση που διέρχεται η χώρα. Από το δυνάμει εκλογικό σώμα των 8.250.000 ψηφοφόρων περίπου 2.000.000 απέχουν, είτε συνειδητά είτε εξ' ανάγκης. Το πραγματικό ποσοστό αποχής (24% περίπου) ανατρέπει πάγια στοιχεία της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας, όπως η μεγάλη πολιτικοποίηση και εκλογική συμμετοχή. Η κοινωνική περιθωριοποίηση αντανακλάται και σε εκλογική-πολιτική περιθωριοποίηση σημαντικού τμήματος της κοινωνίας.
3. Η εξέλιξη της τάσης της αποχής δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί με βάση τις δημοσκοπήσεις και τις πολιτικές έρευνες. Η δηλούμενη πρόθεση αποχής στις προεκλογικές δημοσκοπήσεις δεν ξεπερνούσε τον τελευταίο μήνα το 10-12%. Ο λόγος για την απόκρυψη αυτή είναι ότι η πράξη της αποχής δεν θεωρείται «πολιτικώς ορθή» και γι' αυτό συνήθως αποφεύγεται να δηλωθεί από τους ερωτώμενους. Επηρεάζει όμως πλέον και στην Ελλάδα, όπως σε όλες τις χώρες, την εξέλιξη της ψήφου και τις εκτιμήσεις σε σχέση με αυτήν.
4. Είναι προφανές, ότι σε ένα αβέβαιο εκλογικό σκηνικό που χαρακτηρίζεται από την κατάρρευση των παλαιών κομματικών ταυτίσεων και τη ρευστότητα των επιλογών, η προεκλογική ατζέντα έχει πλέον βαρύνουσα σημασία. Όπως λοιπόν μπορεί κανείς να εικάσει με βάση τα Διαγράμματα στα οποία παρουσιάζονται οι πολιτικές τάσεις του τελευταίου μήνα προ των εκλογών, το «πολιτικό κλίμα» και η ανάπτυξη των κεντρικών διλημάτων από το κάθε κόμμα έχουν τη δική τους σημασία.
5. Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η εξέλιξη της πρόθεσης ψήφου στην προεκλογική περίοδο για την ΝΔ, τον ΣΥΡΙΖΑ και το ΠΑΣΟΚ. Όπως φαίνεται, η ΝΔ καταφέρνει να πάρει το εκλογικό προβάδισμα την τελευταία εβδομάδα προ των εκλογών, αφήνοντας πίσω τον ΣΥΡΙΖΑ που έδειχνε να προηγείται έως και δέκα ημέρες πριν. Η αλλαγή της σειράς κατάταξης προφανώς πιθανότατα σχετίζεται με το γεγονός ότι τα διλήμματα της ΝΔ αρχίζουν να υπερέχουν στην προεκλογική ατζέντα, είτε αυξάνοντας τα ποσοστά της είτε απομακρύνοντας ψηφοφόρους από τον ΣΥΡΙΖΑ. Η

κορύφωση της προεκλογικής περιόδου βρίσκει την ΝΔ δυνατότερη επικοινωνιακά και τον ΣΥΡΙΖΑ χωρίς εφεδρείες.

6. Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η εξέλιξη της εκτίμησης για τους Ανεξάρτητους Έλληνες και την Χρυσή Αυγή. Για μεν τους πρώτους καταγράφεται μια γενική σταθερότητα της επιρροής τους, με μικρές διακυμάνσεις. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι αποτελούν ένα συμπαγές εκλογικό ακροατήριο. Για την Χρυσή Αυγή, αντίθετα, παρουσιάζεται άνοδος κατά τις τελευταίες ημέρες της προεκλογικής περιόδου, μετά από μια περίοδο διατήρησης μετρίων ποσοστών και στασιμότητας. Δεν μπορεί να αποκλειστεί η περίπτωση η άνοδος αυτή να σχετίζεται με το τηλεοπτικό γεγονός της επίθεσης στην Λ.Κανέλλη, αφού υπήρξε το βασικό κεντρικό (τηλεοπτικό) γεγονός του τελευταίου δεκαημέρου.
7. Στο Διάγραμμα 3, τέλος, παρουσιάζεται η πορεία της ΔΗΜΑΡ και του ΚΚΕ. Για μεν την πρώτη αποτυπώνεται η πτωτική πορεία των τελευταίων ημερών, γεγονός που όπως έδειχναν και οι μετακινήσεις των ψηφοφόρων, δεν αποκλείεται να ευνόησαν περισσότερο την ΝΔ. Το ΚΚΕ είχε δώσει δείγματα της πτωτικής πορείας από την αρχή της προεκλογικής περιόδου, κατέγραψε μάλιστα δημοσκοπικά το τελικό του 4.5% δέκα περίπου ημέρες προ των εκλογών.

Οι εκλογές του Ιουνίου 2012 υπήρξαν σε γενικές γραμμές εκλογές της «τελευταίας στιγμής». Είναι από τις σπάνιες εκείνες περιπτώσεις που το εκλογικό αποτέλεσμα δεν κρίνεται, όπως συνήθως, πολύ καιρό πριν τις εκλογές, αλλά διαμορφώνεται μέσα στην προεκλογική περίοδο. Και αυτό αφορά και την τελική καταγραφή των κομμάτων, αλλά και την τελική διαμόρφωση της συμμετοχής.

Χρ.Βερναρδάκης

Επίκουρος Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ – Επιστημ. Σύμβουλος της VPRC

